

Урок мовленнєвого розвитку. Коротке повідомлення (на основі кількох джерел) у публіцистичному стилі на морально-етичну або суспільну тему

Опис. Учням пропонується написати матеріал про протидію булінгу у соціальних мережах (якщо у школі є газета, можна утворити спільне повідомлення для неї). Перед написанням потрібно провести обговорення щодо можливих причин й наслідків цькування, усвідомлення специфіки цькування в соціальних мережах, проговорення ефективності різних стратегій подолання кібербулінгу.

Вправа «Протидія кібербулінгу»

Учень має знати

- » загальні та мовні ознаки публіцистичного стилю;
- » сфери вживання цього стилю.

Учень має розуміти

- » призначення публіцистичного стилю та функції, які він виконує;
- » можливості публіцистичного стилю для розкриття в тексті морально-етичної та суспільної теми.

Учень має вміти

- » формулювати свою думку на морально-етичну та суспільну тему;
- » добирати логічні аргументи;
- » шукати приклади для підкріплення своєї думки в різних інформаційних джерелах;
- » створювати короткі повідомлення в публіцистичному стилі.

Вправа «Протидія кібербулінгу»

Мета

- » мотивувати шукати ефективні стратегії подолання цькування в соціальних мережах
- » сформуванню розуміння понять «булінг» і «кібербулінг»;

Уміння і навички з інфомедійної грамотності

- » протидія кібербулінгу;
- » етичне спілкування;

Що необхідно підготувати до уроку

- » мультимедійний проектор, комп'ютер та екран;
- » презентацію «Урок мовленнєвого розвитку. Коротке повідомлення у публіцистичному стилі на морально-етичну або суспільну тему»;
- » за потреби – 1-2 великих аркушів паперу й маркери чи фломастери.

Частина 1

ПОЯСНІТЬ учням тему й мету уроку. Розкажіть, що на цьому занятті кожен із них зможе написати текст у публіцистичному стилі на важливу суспільну тему – протидію булінгу в соціальних мережах.

ПРИМІТКА. Якщо у вашому навчальному закладі є шкільне медіа (стінгазета, сайт, блог, сторінка в соціальних мережах тощо), запропонуйте учням об'єднати усі їхні тексти (найкращі з них) та створити спільний матеріал у кінці уроку. Наприклад, ви можете зробити підбірку порад, куди увійдуть найцікавіші ідеї, як вирватися з кола булінгу, або статтю з учнівськими текстами, а може, це буде ціла просвітницька кампанія – серія постів від учнів про те, яким чином можна подолати кібербулінг. Домовтеся з учнями, який формат медіапроекту ви очікуєте отримати в результаті, та обговоріть, де його можна буде розмістити чи опублікувати.

ЗАПИТАЙТЕ учнів:

- Чи знайомий вам термін «булінг»? Що він означає?
- Звідки ви дізналися про це явище?

ЗАПРОПОНУЙТЕ школярам конкретизувати значення цього терміну. Для цього спробуйте всі разом побудувати асоціативний ряд слів, що пояснюють сенс булінгу.

ПОЯСНІТЬ. Зараз на екрані ви бачите слово «БУЛІНГ». Воно складається із шести букв. Подумайте, з якими ще словами у вас асоціюється булінг та підберіть пояснення таким чином, щоб кожне з них починалося на одну із букв на екрані. Загалом у вас має бути 6 слів. Наприклад, у мене булінг асоціюється з болем, тобто це слово я напишу

Для приміток:

Коротке повідомлення у публіцистичному стилі на морально-етичну або суспільну тему

.....

.....

.....

Що таке «булінг»?

Б і л ь
у
л
і
н
г

поруч із першою буквою цього терміну. За прикладом на екрані відшукайте свої 6 асоціацій. Працювати ви будете в парах зі своїм сусідом чи сусідкою по парті. На виконання завдання у вас є 2 хвилини.

Для приміток:

 Коли учні завершать пошук асоціацій, **ЗАПРОПОНУЙТЕ** їм об'єднатися в групи по чотири. Далі пропонуєте учням за 1 хвилину ознайомитися з варіантами асоціативного тлумачення булінгу одне в одного і створити один спільний асоціативний ряд.

ЗАПРОПОНУЙТЕ учням поділитися результатами своїх «четвірок». Робити це можна послідовно, перелічуючи асоціації різних команд до кожної з букв. Також обов'язково просить учнів пояснювати, чому саме така асоціація у них виникла.

 ПІДСУМУЙТЕ учнівські пропозиції та створіть єдину «карту» асоціацій до слова «Булінг», записуючи їх на дошці.

 ПРИМІТКА. Готуючись до теоретичного блоку уроку, радимо вчителю переглянути онлайн-курс «Протидія та попередження булінгу (цькування) в закладах освіти» на платформі Prometheus, що був створений Міністерством освіти і науки України за підтримки Міжнародного фонду «Відродження»: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MON+AB101+2019_T2/about

ПОЯСНІТЬ, що під терміном «булінг» розуміють цькування. Тобто психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, унаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю людини.

Увімкніть на екрані слайд із презентації, де зібрані різні прояви булінгу: ляпаси, поширення неправдивих чуток, глузування, погрози, підніжки, бійки, вимагання грошей або їжі, удари, шантаж, образливі жести, стусани, ігнорування, пошкодження або знищення особистих речей, обмацування сексуального характеру, прізвиська, образи, повідомлення з образами, залякування, поширення образливих фотожаб, штовхання.

 ЗАПИТАЙТЕ:

- Що з переліченого може сигналізувати про цькування? Чому?
- Які ознаки булінгу ви знаєте?
- Булінг – це синонім до слова «конфлікт»? Чому?
- Що спільного й відмінного між ними?

ПОЯСНІТЬ. Цькування часто плутають зі сварками й конфліктами. Але є низка характерних ознак, які дозволяють відрізнити ці явища:

1. Найважливіше з них те, що булінг – це завжди цілеспрямована діяльність, він повторюваний та системний. Тобто це далеко не випадковий прояв агресії, або, як ми говоримо, ситуація, коли не витримали нерви. Людина, яка цькує, з самого початку має злий умисел, вона хоче образити, принизити, спричинити іншу шкоду.

Статистика*

* За даними дослідження, проведеного ЮНЕСКО у вересні 2017 року серед дітей віком 11-17 років в усіх країнах

Ляпаси	Поширення неправдивих чуток	Глузування	Погрози
Підніжки	Бійки	Вимагання грошей або їжі	Удари
Шантаж	Образливі жести	Стусани	Ігнорування
Пошкодження або знищення особистих речей	Обмацування сексуального характеру	Прізвиська	Образи
Повідомлення з образами	Залякування	Поширення образливих фотожаб	Штовхання

- У процес булінгу частіше за все залучені три сторони: кривдник (людина, яка нападає), потерпілий (той чи та, хто стає його жертвою) та спостерігачі, на чиїх очах усе відбувається.
- Крім цього, в процесі булінгу потерпілий страждає від кривдника або психологічно (наприклад, через хвилювання) або фізично (до прикладу, від побоїв), а інколи й психічно, й фізично одночасно.
- Ще один важливий фактор – розкаяння. До прикладу, після бійки, як тільки почуття охолонуть, до обох сторін приходиться усвідомлення того, що вони зробили щось неправильно, переборщили, були неправі, є бажання вирішити конфлікт і помиритися. У випадку булінгу в кривдника абсолютно відсутнє розкаяння. Він не визнає свою вину та не збирається припинити свої дії.

ЗАПИТАЙТЕ учнів:

- Як ви думаєте, звідки береться булінг? Які причини його виникнення?
- Які мотиви переслідує кривдник? Як він поводить себе?
- А за якими ознаками можна впізнати людину, яку цькують?
- Що відбувається внаслідок булінгу?
- Як це впливає на колектив чи клас, де є булінг?
- Які наслідки має булінг для кривдника? Для потерпілого? А для спостерігачів?
- Цькування може відбуватися тільки при особистій зустрічі кривдника й потерпілого? Які є альтернативи цькування?

ПІДСУМУЙТЕ відповіді учнів та познайомте їх із терміном «кібербулінг». Ця дефініція позначає ті ж самі цькування, але з використанням інформаційно-комунікаційних засобів (тобто мобільних телефонів, соціальних мереж, електронної пошти тощо).

ЗАПИТАЙТЕ:

- Чим небезпечний саме кібербулінг?
- Як на процес цькування може впливати анонімність в інтернеті?
- Як ви думаєте, чи часто жертви булінгу розповідають про цькування старшим? Чому?
- Що може спонукати його/її поділитися своїми проблемами з батьками, учителями, шкільним психологом?
- Чи може потерпілий припинити булінг самотужки, без допомоги дорослих? Чому?

ПОЯСНІТЬ. Із початку 2019 року в Україні діє закон щодо протидії булінгу. Він передбачає чіткі алгоритми дій у випадку цькування і дозволяє накласти штраф на агресора чи групу кривдників за цькування. Також існує кілька гарячих ліній, де можуть надати інформаційну допомогу жертвам булінгу. Розкажуть, як правильно себе поводити, дадуть поради, що може допомогти припинити цькування. У соціальних мережах, наприклад, є правила розміщення публікацій. Це дозволяє поскаржитися на пости чи коментарі з погрозами та образами, а надалі – видалити їх чи заблокувати відправника».

ЗАПРОПОНУЙТЕ учням в невеликих групах обговорити, які стратегії може застосувати жертва цькування, щоб припинити кібербулінг. Для цього об'єднайте їх у команди по 4-5 людей таким чином, щоб в класі максимум вийшло 6 груп.

Коли учні будуть готові почати роботу в командах, **ЗАПИТАЙТЕ:**

- Як, на вашу думку, правильно реагувати жертві, якщо вона стає учасником ситуації кібербулінгу? До кого звертатися за допомогою?
- Що можуть зробити спостерігачі онлайн-цькування, аби припинити знущання?
- Що варто зробити батькам та вчителям, якщо вони помітили сигнали кібербулінгу?
- Як можна убезпечити шкільне середовище, щоб звести нанівець кібербулінг серед учнів?
- Як із підлітками варто говорити про кібербулінг і цькування, щоб достукатися до них?

Намагайтеся своїми запитаннями дійти висновку, що кібербулінг, як і традиційне цькування, неможливо припинити без втручання дорослих – батьків, вчителів, шкільного психолога. Кібербулінг не зникне сам по собі з часом. І надважливо зауважити, що учень чи учениця, які є жертвою, не мають переживати цю ситуацію наодинці.

Частина 2

Поцікавтеся в учнів, чи вдалося їм знайти цікаві стратегії, як можна припинити кібербулінг, та **ЗАПРОПОНУЙТЕ** перейти до наступної частини завдання – написання короткого публіцистичного тексту.

ABC За потреби, **ПОЯСНІТЬ**, які ознаки має публіцистичний стиль. Для цього можна використати слайд із презентації. Наголосіть, що публіцистичний стиль часто використовуються в громадсько-політичній, культурній та освітній сферах, а його основними ознаками є доступність викладу, точність фактів, використання емоційно забарвлених слів, риторичних запитань, вираження особистої позиції автора.

ПОЯСНІТЬ учням, що наступні 15 хвилин вони присвятять написанню своїх коротких публіцистичних текстів. Усі вони будуть об'єднані спільною темою – «Як можна припинити цькування в соціальних мережах?». Зверніть увагу учнів та

Для приміток:

Допомога

- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18.12.2018 р.;
- Гаряча телефонна лінія щодо булінгу: **116-000**;
- Гаряча лінія з питань запобігання насильству: **116-123** або **0-800-500-335**;
- Дитяча лінія: **116-111** або **0-800-500-225** (з 12:00 до 16:00);
- Центр надання безоплатної правової допомоги: **0-800-213-103**;
- Правила розміщення публікацій соціальних мереж.

Публіцистичний стиль

це стиль, який поширений в _____ сферах життя. Його основна мета – _____ в суспільстві. При написанні текстів у публіцистичному стилі використовують _____.

Тема публіцистичного повідомлення

«Як можна припинити цькування в соціальних мережах?»

Вимоги до тексту:

- 1 Обсяг 100-150 слів
- 2 чітка аргументація думки
- 3 реальні дані та факти

